

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

28 de Nomenclatura piorum hominum, qui piis locis regendis præficiuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

bona, unde Deo extra serua opera, possit commode & honeste
 2 Insequere, c. *episcopis*, c. 4. de *preben. apud Gregorium*. Titulum, ¶ &
 viuendi veluti redditum, coram episcopo sibi constitunt ordinan-
 di ex suis propriis facultatibus: interdum alio nomine ordinando-
 rum res proprias obligationi ei subiciunt, ea lege vt quamdiu ordi-
 nati vixerint, possint alimētis inde necessaria capere, vel donec
 beneficium ecclesiasticum adeptus fuerit ordinatus. Interdum
 quoq; intitulus in ecclesia dicitur, is qui ab aliqua ecclesia ad-
 missus, & dignus habitus est, qui stipendiis eius nutriatur, vel an-
 3 nona seu prebenda vel capella fruatur. ¶ Et ¶ hic vere titulus,
 qui aliquando tantum capax maioris ordinis promotione vt pro-
 batus habebatur, non alii, ex concilio Urbani Pape, *can. sanctorum*
canonum, dist. Et ita in concilio Chalcedonensi cautum quoque,
 vt nemo ordinetur, nisi manifeste, in ecclesia suæ ciuitatis siue
 possessionis, aut in martyrio, aut in monasterio, qui ordinatur,
 mereatur publicæ ordinationis vocabulū & aliter ordinatus, vel
 absolute ordinatus, non habeat manuum impositionem, *ca. 1. 70.*
dist. 1. 1.
 4 ¶ Et ¶ vere quidem dici tunc possunt clerici secundum nomi-
 nis significationem, qui fortis domini & ecclesiasticorum bono-
 rum facti sunt participes, *can. clericos*, 21. *dist.*
 5 ¶ Sicq; ¶ ex titulis istis & clericis solummodo, s. b. diaconi, &
 ex illis diaconi: vt & ex diaconis, presbyteri deligendi sunt. Vt an-
 tiquitus etiam, *Nicaph. Cal. lib. 11. c. 30.* Non enim Christiani suos
 deligebant sacerdotes, nisi ex iam approbatis: vt etiam obseruauit
 Alexander Cæsar, quando de legendis rectoribus pronuiciarum
 actum est, *Lamprid. in Alex.*
 6 ¶ Turpis ¶ in clero uia est mendicitas, *Deuter. 15. ibi non sit om-
 nino mendicium inter vos*, etiam si semper dilecta fuit uoluntaria pau-
 pertas, & diuitiarum contentus. Quare episcopus in hoc clero
 prospicere debet, ne ordinatus mendicitatem cogatur amplecti,
 7 *can. Diaconi sent. 93. dist.* ¶ Neque ¶ etiam Romulus in sacerdotium
 suarum ciuitatum deligi uoluit, quam qui haberent censum
 8 sufficientem, *Dion. Halyc. in 2. hist.* ¶ Reiecti ¶ & ab ordinatione
 clericali, qui obzati erant, per Bonifacium I. sum. Pont. *Sabelli-
 cus & Sigib.* quod tamen ad seruos refert Bonifacius Simoneta,
 uidelicet, ne illi dominis obnoxii ordinarentur, *Bonifacius Simo-
 neta, lib. 4. epist. c. 9.* Et ita quoque cautum in concilio Toletano
 dominis repugnantis, *c. 1. & 2. de seruis ord. lib. 1. Decret. tit. 8.*
Auth. si seruis, de episc. & cler. C. At permisit Leo Imperator obz-
 atos quoque præter causam principalem, in numerum cleri-
 corum recipi, *l. quisquis. 27. & l. officiales, 4. de episc. & cler. C.* Adhi-
 bita tamen distinctione concilii Carthaginensis, de qua in *ca. 1. de
 oblig. ad ratiocin. ord. vel non, & ibi q. apud Greg.*
 9 ¶ Efficit ¶ autem intitulatio ne bona titulo supposita credito-
 ribus exposita sint, si a non obligato pro obligato in titulum den-
 tur. Pro titulo etiam sunt beneficia, vt in *can. episcopi, 80. dist.*

De Pensionario. Cap. 27.

1 Pensionarius ecclesiasticus quis.
 Pensio ecclesiastica quomodo constituitur in ecclesia, eod.
 2 Pensio ex beneficio in titulum dari non potest.
 Pensionis constitutio afficit personam, non rem, eod.
 Pensio beneficii nomine non venit, eod.
 1 ¶ Inter ¶ personas ecclesiasticas inuenies quoque pensionarium,
 qui annonas, seu pensionem aut portionem capit ab aliqua
 mensa, vt dicunt, capitulari, vel ab aliquo beneficio, seu ecclesia:
 interdum mercedis nomine. *l. questum, 14. de pignor. lib. 20. P. tit.*
 ¶ aut in remunerationem præstiti commodi, *c. quicumque, 12. q. 2.*
can. possessiones, 16. q. 1. Oldra. cons. 226. incipiente, quidam episcopus.
¶ gust. raltat. de pensio quest. 1. & 5. 4. & 67. vel alia de causa iusta.
 Quæ eatenus iusta uideatur, si modo clericis, a quibus capitur pen-
 sio, relinquatur quantum exigitur pro obsequio & munere cul-
 tus diuini eis imposito, & adhibeatur superie ris in constitutione
 pensionis auctoritas, *c. auaritia, 10. de preben. lib. 3. Decret. tit. 5.* A-
 lioquin enim illicita & prohibita est, exemplo nonorum cen-
 sum & onerum, quæ imponi nequeunt, *can. prob. benuis, de cen-
 sib. lib. 3. Decret. tit. 39. Clemen. 1. §. eadem, de supplen. negl. ¶ Neque*
 ¶ etiam licet iure pensionem in titulum beneficii dare, vt fit a-
 liquando, *Card. n. in Clemen. 1. de supplen. negl. prelat. Abbas Panor.*
in c. conquereute, de cler. non res. in c. ad auentiam, in 2. de rescrip.
ne sectionem beneficiorum prohibitam admittamus, cap. maio-
ribus, c. vacante, c. cum causa, de preben. apud Gregorium, c. ut no-
strum, ut ecclesiast. benef. sine ds. confer. c. fin. 1. q. 1. Et proinde rece-

ptum est, pensiones super beneficio constitutas, per possidentes
 beneficia, non ad hærentes beneficio, nec eos qui in eo succedunt
 obligare, sed constituentes personam, & non rem, *c. nisi essent. vi-*
ri preuidi, de preben. in 6. Atque in mandatis summorum pontifi-
 cum, vel aliis rescriptis de prouidendo, vel ad beneficia, non con-
 tinentur, appellatione beneficii, pensiones, *ca. quamuis, de pra-*
ben. in 6.

Denomenclatura piorum hominum, qui piis
locis regendis præficiuntur.

Cap. 28.

1 Pauperum cura hominibus omnibus quare impressa fuit.
 2 Cinclus auicula marina nido aliarum auium ob macritiam ex-
 cipitur.
 3 Orphanotrophus & orphanotrophon quid, & cura orphanorum
 qua.
 4 Brephotrophos, & brephotrophum quid, & cura infantium.
 5 Infantes qui dicit.
 6 Infantes expositi, eod.
 7 Exponens infantes, parricida, & ut homicida puniendus.
 8 Prochotrophos, & prochotrophion.
 9 Pauperum cura, potissimum puellarum, demandanda est pro
 homini, ne lepanaria fiant, ex prochotrophis.
 10 Pauperum cura a ethnicis.
 11 Pauperes Desunt, eod.
 12 Pauperum cura a ethnicis.
 13 Hecates mensa pauperum, eod.
 14 Pauperes qui in prochotrophis adnutriendi.
 15 Pauperum, & mendicorum differentia.
 16 Mendicantes ualidi ab elemosynis remouendi, & castigandi.
 17 Mendicos suos quodlibet oppidum nutrire debet, eod.
 18 Mendicantium cura a iure ad episcopos pertinet.
 19 Nosocomion & Nosocomos quid, & quot Nosocomiorum species.
 20 Valcudinarianum quid, eod.
 21 Leprosaria.
 22 Leprosaria in titulum beneficii non conferuntur.
 23 Leprosi de quibus decimas non debent.
 24 Leprosi ab aliis hominibus separandi.
 25 Leprosi in proprio natiuitatis loco alendi, & eo regendi.
 26 Leprosarium cura a iudicibus demandata quare.
 27 Leprosi conuenerunt, cum Iudeis in Christianos.
 28 Expositorum hospitalia.
 29 Esculapit templum expositorum.
 30 Expositi liberi sint, lex, eod.
 31 Hospitalia pestis, insanorum, morborum insanabilium.
 32 Hospitalia senum nutriendorum.
 33 Senum nosocomium, eod.
 34 Senectutis mala.
 35 Senes apud Sardos & Scos necati.
 36 Gerocomion & Gerusia Sardorum.
 37 Gerusia Spartansum quid.
 38 Elemosynarius, & elemosynaria.
 39 Beneficia omnia elemosynarie speciem præferunt.
 40 Xenodochium & hospitale proprie.
 41 Hospitalia peregrinorum, eod.
 42 Hospitalia Abrachi, eod.
 43 Hospitalia publicum quis inuenit.
 44 Hospitalia publica, & priuata.
 45 Hospitalia antiquorum & tessera, eod.
 46 Tessera hospitalii Christianorum.
 47 Pauperes Christianorum & Dei tessera, eod.
 48 Pauperum conuinitia dicitur, eod.
 49 Inhospitalitatis poena ex lege Leucanorum.
 50 Hospitalia in titulum beneficii concessa quando.
 51 Pius locus auctoritate episcopi tantum fit.
 52 Hospitalium cura ad episcopum iure, non ad magistratus perti-
 net, & quando, & pro quibus ad magistratus.
 53 Hospitalium causa & pauperum primo iudicio in senatu agi-
 tantur.
 54 Hospitalis non beneficii cura, & administratio a quibus conce-
 ditur.

¶ Verunt ¶ apiti hominibus, cum ethnicis, tum Christianis, lo-
 ca quedam exstructa, redditus & census constituti, ad paupe-
 rum releuandum miseriam, ueluti omnibus hominibus sibi
 existentibus consanguineis, ab vna stirpe natis, *1. 3. de inst. & iure,
 Genef.*

ut illis subueniant, non autem medicantibus validis, c. non omnis, §. 9. §. 1. in c. in verb. non possunt, in c. 1. de i. §. 2. dist. 1.

¶ Quarto est, quod nosocomios, qui egrotos curat, vel qui egrotos curandis & morboſis præſectus est, minister egrotantium; inde nosocomiorum, locus in quo egroti curantur, d. can. 1. §. 2. dist. 1. Et in can. quomodo, §. 1. dist. 1. valetudinarium Columellæ, col. 1. de ver. ruff. Quod in familia in loco ſalubri conſtrui iubet, ſicuti Vitruuius, 4. architec. c. 4. Galenus de iuen. d. bona valetud. §. in 1. lib. epidimion Hippocrat. §. lib. 9. §. 10. Methodi Aphorismorum Hippocr. 3. §. 1. prædicit. Hippocrates lib. 1. de æro & aquis, & de natura human. eius locum iubent eligi ſalubrem, excelſum, nõ nebulofum, non pruinofum, non recipientem cæli regiones ætuoſas aut frigidas, ſed temperatas, non paluſtre, non maritimum. Noſocomiorum tot genera eſſe poſſunt, quot morborum, ſi loca diſtincta ſint ſecundum morbos. Verum aſſolent noſocomia communia eſſe omnium morborum, exceptis illis, qui contagione poſſent inſicere, vel qui propter multitudinem exigant ſeparatam curam.

¶ 6 ¶ Quamobrem ¶ inter noſocomia ſeparata ſunt leproſariz. ea ratione conſtituta per ſingulas vrbes & oppida ſere, & reditibus ornata, vt ſeorum a conſortio hominum leproſi habitantes, qui accentur a communaliorum cœtu, habeant quo nutiri poſſint.

¶ 7 ¶ Clemen. quia contingit, de relig. dom. ¶ Quo ¶ fit, vt leproſariz quæ in gratiam pauperum nutriendorum reditibus dotatae ſunt, in titulum beneficii conſerri poſſint, non per ſe tanquam vere beneficia. c. per literas, c. 2. de præbend. apud Clemenſem. ¶ Poſſunt ¶ tamen leproſi communi vita degentes congregati, habere eccleſiam cum cœmiterio, & proprium preſbyterum, ſine præiudicio eccleſiæ parochialis in cuius territorio ſunt, quibus decimas & i. pſi debeat ex omnibus, quæ percipiunt, præterquam ex ſatis in hortis ſuis, & de animalibus, c. 2. de eccleſ. ad ſic. lib. 3. Decretal. tit. 1.

¶ 8 ¶ Separari huiusmodi homines, quamuis inopes non ſint, & ius diuinum, Leuit. 13. ubi vide quomodo iudicium ſit. lepra & leproſi, & canonicum, c. 1. de conſ. leproſ. & conſuetudo, & neceſſitas iubet: cautumque vt leproſus ſit aperto capite, ore veſte conrecto, vt eſe contaminatum ſigno prædicet & offendant, Leuit. c. 13. Neve in congreſſu aliorum improvide admittatur: item ne eccleſiam ingrediatur, c. 3. de cler. agrotant. Quæmadmodum Ozias lepra percuffus a Deo, quod in incendio cœterendo ſacerdotum officium uſurpaſſet, domi ſecretus ab omnibus ſe continuit, 2. Paralip. cap. 26. Qui enim iſtius morbi vim norant, eum per reſpirationem, ærem, & tactu & conuictu inſicere ſibi proximis rati ſunt, Auicenna 3. parte quartitrat. 3. c. 1. Philonina, lib. 7. ca. 21. Galenus, vel alius eius nomine in ſtag. gicis, lib. de diſſinition. medicis. Leporam deſinit cutis mutationem in habitum, qui præter naturam ſit, cum aſperitate & pruribus, doloribusque, nonnuncquam & ſquamis decidentibus, quæ plures corporis partes depaſcunt. ¶ Leproſi ¶ in leproſariz locorum, in quibus nati ſunt, debent concludi, & nutiri, & alienigenæ ad leproſariz ſuæ patriæ relegandi, vt alias placito ſenatus Pariſienſis decretum eſt.

¶ 9 ¶ A reſ. ſur. le ſaint des mendians. ¶ Iubet ¶ conſtitutio regia Franciſci primi, Sur la reformation des malades, exiure de promta, Clemen. quia contingit, de relig. dom. i. aſpici & luſtrari leproſariz per indices ordinaros locorum, in quibus ſitz ſunt, in quaſitionis cauſa, qui & quales earum ſint reditus, qui eos adminiſtrent, & vt illis diſpenſandis ciues vel incolæ probos & ſpectatæ fidei, & qui ſoluendo ſint, præponant, caueantque, ne quid leproſi indignum

¶ 10 ¶ & alienum a pietate patiantur. ¶ Neve ¶ ipli contra ſalutem publicam amoliantur, quemadmodum tempore Philippi Longi regis Galliarum, decretum eſt in prouincia Narbonenſi, & alibi in Gallia, eos iudeorum hortatu quod ab illis venenum acceperat, aquis fontium & puteorum inieciſſe, coniuraſſeque in necem Chriſtianorum: at tamen ſeuere vindicatum, Gaguinus lib. 7. in Philippo Longo. Quod & in Germania accidit anno 1321. teſtatur Muſterus.

¶ 11 ¶ Præter ¶ leproſariz ſunt in ciuitatibus noſocomia aliorum morborum, in quibus recipiuntur egroti inopes: sæpe etiam plures & filios & ſeruos proximis, obliiti pietatis & miſericordiz, exponunt, ob famem morti ſi ſubueniatur. c. 1. de infant. & langu. expoſit. lib. 5. Decret. tit. 11. Qui ideo ad xenonem, vt ſcribit Iuſtinianus, mittuntur, l. vnt. §. ſed ſcimus, de latina libert. ſol. C. publica miſericordia & cleemoſynis iuuandi.

¶ 12 ¶ Claudius ¶ tamen Cæſar, cum quidam ægra & affecta mancipia in inſula Eſculapii tædio medendi exponeret, omnes qui exponerentur liberos eſſe ſancit, nec redire in ditionem domini

ſi conualuiſſent: quod ſi quis necare mallet quem, quam exponere, cædis crimine teneri auctore Suetonio in Claudio, cap. 25. Ex quo & colligere per illa verba poſſumus, etiam inter Romanos adhuc paganos in inſula Tyberina templum fuiſſe Eſculapii, in quod delari expoſiti morbidum curarentur. Vt & apud Aſtophanem mentio habetur de ægrotis exiſtentibus in æde Eſculapii, vt ſalutem conſequerentur, Ariſtoph. in Pluto.

¶ Sunt ¶ alibi noſocomia epidemicorum & peſtis propriis de reditibus ſumtus in eius morbi curationem ſubmittantia. Item alia inſanorum & ſtultorum, vt in Hiſpalia. Byzantii ante templum martyris S. Pantaleonis erat locus, qui ægrotior dicebatur, mendicorum habitaculum, quos morbus immedicabilis corrupiſſet, quem renouauit Iuſtinianus, auctore Procopio lib. 1. de ædific. Iuſtinia. Stultorum certe & inſanorum, ſi a proximis detineri non poſſint, publica debet eſſe cuſtodia, & interdum carcer. I. congruit, & I. diuus, de off. præf. P. Vnde refert Sextus Pompeius in libris de verborum ſignificatione, ex ſantra Dalium inſanum & ſtultum dictam Oſcorum lingua, quem Græci Νόητος, dicunt, propter cuius fatuitatem quis miſereri debeat.

¶ Fuerunt ¶ alibi loca alendis pauperibus ſenibus tantum deſtinata: locus itaque iſt dictus γερωνοκώμιον, d. l. ſancimus, 2. §. 1. illud, de ſacroſanct. eccleſ. Et hunc etiam inter noſocomia annuero, quandoquidem ſenex debilis & inſirmus dicitur ætate, ſuis negotiis proſus corpore & sæpe delirante animo inutilis, can. de ſoluis, §. 7. diſt. 1. l. ciuitatibus, de legatis 1. ¶ Et ¶ ſeneſcus ipſa per ſe morbus eſt, vt ait Terent. in Phorm.

Et ipſa ſeneſcus, ſecundum Auſon. in Eclog. Exſpectata diu, uotiſq. optata malignis. Obicit innumeris corpus miſerabile morbis.

Maltaque ſenem circumueniunt incommoda, Horatius de arte Poetica, quorum aliqua notat Archidionus in canon. tanta, 86. diſt. 1. ca. magna, cap. 7. de voto, lib. 3. Decretal. tit. 44. vnde laboribus idonea non eſt, §. ſi vero aliqui, de queſtore, in Authent. collat. 6. Ideo nec ſeneſcui impatur inertis, l. 2. de term. moto, in P. l. 2. qui aſate ſe excuſant, lib. 10. C. l. ſemper, de minorib. & honorib. in P. nec alia plurima, in quibus excuſantur ſenes, & deſertur ſeneſcui. ¶ Eſchines orat. contra Timarchum, ¶ miſeros dixit, quibus ad eſſet paupertas & ſeneſcus, quod maxima mala inter homines exiſtant, ideo & miſericordia digni, ne incidamus in impietatem & inhumanitatem Sardoum & Ceorum, qui lege ſanxerant ſuſtibus cædendos & occidendos ſenes a filiis: abſurdum arbitratu, ſi delirus ſenex ulterius vitam ageret, Aelianus lib. 4. varia hiſtor. c. 1. §. tit. 3. cap. 36. ¶ Refert ¶ Vitruuius, lib. 2. cap. 8. Creſci domum interitiam a Sardanis ciuibus ad requieſcendum ætatis otio, ſeniorum collegio geruſiam dedicatam, Gerocomiorum hunc locum vocatum in uento etiam in conſtitutionibus iuris Orientalis, in conſtitutione Nicephori, lib. 1. iuris Orientalis, tit. πειρὸν ἡλικίας τῶν ἀποβῶν id eſt, de militia inopum, ibi, πρὸς τὴν ἐμφορῆν, τὴν τῶν ἐμφορῶν οὐκ ἀποβῶν, & τὰ ὄργανα ἐμφορῶν, ἕξ ὀνόματι, Ἱπποκράτειον, ἐκκλησίαν, μοναστήριον, βασιλείαν τῶν ἡλικιωτῶν ἀποβῶν, id eſt, quinta calamitas. Quod ab omnibus ſacris adibus, paræciis, orphanotrophiis, xenoniis, gerocomiis, eccleſiis, monaſteriis regio ſumaria tributa exegit. ¶ Hæc ¶ tamen geruſia γερουσία, alia eſt γερουσία Lacedæmonum, apud quos eo ſummo ordine, virtutis præmio adlegebantur, in geruſia ſenatum in adminiſtranda republica perpetuo ſenes peritia & probitate præſtantiores, Cicer. in Catone. Demosthen. c. 1. de militibus, & de Spartanorum repub. Ariſtot. 2. polit.

¶ Accedunt ¶ iſtis cleemoſynariis, quorum prouentus cleemoſynariæ dicuntur, eo quod relictæ & deputati ſint cleemoſynis faciendis, Clemen. 2. de præbend. in Clem. & Clemen. quia contingit, de relig. dom. ¶ Sacerdotia ¶ quidem omnia quodammodo ſpectantur cleemoſynariæ habent, verum non tam pauperum, quantum clericarum cultui diuino inſeruientium gratia conſtituta ſunt, can. nemo, de conſecrat. diſt. 1. vna ex quatuor redituum portionibus pauperibus deſtinata, can. quatuor, can. de reditibus, can. quatuor, 12. quaſt. 2. cum ſimilibus. At nihilominus gloria epiſcopi & ſacerdotum eſt, pauperibus ſubuenire de emſibus, can. gloria, can. ſancimus, 1. 2. quaſt. 2. Et vt ait Conſtantinus, in l. 2. de epiſc. & cler. C. ſi quid vel parſimonia, vel prouiſione, vel mercatura, honeſtati tamen conſecta coniecerint, id in vſum pauperum atque egentium miniſtrari oportet: aut id quod ex illorum ergaſtariis aut tabernis cõquiri poterit & colligi, collectum id religioſis exiſtimitur.

¶ Proximus ¶ pietatis locus eſt ſuperioribus & officiis in pauperes ¶ uolens, xenodochium, hoſpitale cuiuſmodi debent eſſe omnes

omnes Christianorum domus, & potissimum ecclesiasticarum personarum, *can. 1. 4. 2. dist.* omnes namque peregrinos & pauperes suscipere ex Dei mandato teneantur. *Exord. h. 109* enim, auctore Suida, est, *πρὸς ἑβραῖοις ἡ ἀνάγκη, quod suscipit hospites.* Sunt loca etiam eius rei causa publice, fundata in hospitalia rediitibus in peregrinos & in iter agētes pauperes distribuendis, tunc opiparum, & redivas abundans hospitale in Alvernia, in montibus Albraticis per civitates quoque propria peregrinorum hospitalia dicta ut plerumque D. Jacobi, quod proficiscentibus ad votum Compositellanum D. Jacobi inferuunt. *¶ Tradunt Leo, & Anthemius Cæsares, Zoticum* quendam primum huiusmodi nutriendi publice peregrinos modum constituisse, & locum exedificasse, ad cuius hospitium pii, vel hospitalis similitudinem cetera hospitalia redacta tunc fuerunt. *in Lomnia, 33. de epis. & cler. C. Hospitalium* quædam sunt privata, quædam publica. *¶ Eratque etiam ius hospitii inter gentes, publicum & privatum gratis exhibitum, amicitie in eundem & conferendæ causa. Nam & hospitium publicum gratuito a civitate vel republica præbebat interdu extraneis, & altarium civitatum vel oppidorum incolis, ut de republica benemeritis, eratque pro sanctioris amicitie pignore ius hospitii & tessera hospitalis, ut notat Budæus, in *annot. a. posteriori. ad l. postlim. de captivis, P. ex Livio, in 5. & 7. de bell. Macedo. & Cicerone. alio. vltima in Verrem. Meminit & de eo iure Pomponius Iurifconsultus, in d. l. postlim. de captivis, in P. Scribit & Herodotus Milesiorum & Sybaritarum civitates maxime hospitio fuisse constitutas. Herodotus, in 6. legimus iusigne hospitii fuisse dexteras, sicque scribit Corn. Tacit. lib. 17. *annal. quem alii primum constituit. histor. Misera civitas Lingunum veteri instituta, dona legionibus (scilicet Gallis) dexteras hospitii insigne, cum enim fidem exigimus dexteram iugimus, fides autem ab hospite prius requiritur quam cum eo vivamus. Et ideo ante dextera iugebantur, & tessera hospitalitatis dexterarum coniunctio: inquit & illud Virgilius, 3. *Æneid.****

Iugimus hospitio dexteras, ac tecta subimus.

Cicero etiam pro domo sua ait: *Quintus Martius signum concordia fecerat, idque in publico collocarat, dextera hospitii insigne.* Quare & inter militaria signa eorum, fuit & manus haste imposita. Fuerunt & inter privatos & familias, iura hospitii muræ, atque in signum amicitie antiquæ eius rei conferabant tesseras, signa videbant, quibus etiam post multum temporis se inter noscebant, & beneficiis, *vide Gell. lib. 5. cap. 13. postea filios afficiebant. ¶ Inter Christianos tessera hospitalis, & qua nos veros proficiterum Dei servos, & ipse nostrum se exhibet amicum, sanctissimi pauperes, cum quibus Deum ipsum, & Dominum Iesum Christum hospitium suscipimus, & qua ab eo agnita tessera speramus, eum ipsam nos in suam æternam mansionem recepturum. *Matthæi, c. 25. can. 1. & 2. 4. 2. dist.* Et hoc modo hospitalitatem commendatur post Dominum Apostoli, ut monet Petrus Petrus, *hospitales simus invicem, sine murmuratione. 1. D. Pet. 4. Item Dicitur Paulus & verbis, & exemplis impellit: D. Paul. ad Hebræos, c. 13. can. offerbat. 3. 2. q. 7. Hospitalitatis, inquit, nolite oblivisci: per hanc enim placuerunt Deo, angelis hospitio susceptis. Et D. Ioan. quædam, *epist. 3. c. 1. c. si quis despicit, 4. 2. dist.* nomine Diotropem detestatur, quod non susciperet fratres peregrinos, & eos qui suscipere prohiberet.**

¶ Fiebant & olim frequentia convivia pauperibus, quæ a d. 1. dicebantur, d. cap. si quis despicit: ex concilio Gangrensi, quod Deus iussisset vocari ad convivia pauperes. D. Luc. 2. 4. Erant & agapæ, convivia quæ inter Christianos fiebant olim in iuxta caritatis fundandæ causa, & sæpe cum dominicæ cæna coniuncta, vide Tertull. advers. gentes. Quæ postea ne fieret in dominicis locis seu vestibulis ecclesiarum, atque in illis accubitus sternere vel edere prohibitum est concilio Constantino politano, 6. can. 7. vide & D. Chrysost. in Panegyrica orat. super c. 5. Esa. ¶ Lex erat Leucanorum Christianismo proxima, si sub occasum solis veniret peregrinus, volueritque sub tectum alicuius discurrere, & is hominem non susceperit, multetur, & penas huius in hospitalitatis. Etian. lib. 4. de varia historia, cap. 1. ¶ Hospitalium rursum publicorum, quædam in titulum beneficii conceduntur hospitalariis, quædam tantum administrationis ratione. Felix in cap. de quarta, num. 13. de præscrip. probat. & cle. quia contingit, de relig. dom. Comes, ad regulam Cancell. de trienna post. q. 1. Beneficium dicitur ex institutionis vel fundationis, ut plerumque constitutione, ecclesia edificata inibi, quando est videlicet in ea pinnaculum seu campanile cum campana publice pulsata ad convocandos homines divini officii

causa, Panor. in cap. patientibus, de priuil. aut si in hospitali sit altare fixum & consecratum. Felix in d. c. de quarta, ut & in ca. tuarum, de priuil. Videtur namque pars aliqua hospitalis reddituum assignata præposito officii divini ratione, & in gratiam oratorum & laborum subeundorum. Quo fit, ut tunc beneficii appellatione veniat & comprehendatur hospitale, gloss. in cap. 2. de decimis, ap. Clementem. Alioquin his non concurrentibus, hospitale potius pius locus, quam beneficium dicitur, gloss. in ca. de splendore, in verbo beneficiis, de iudi. in Clementinis. ¶ Si modo constitutus sit auctoritate episcopi loci, can. ad hac de relig. domi. lib. 3. Decreta, titu. 36. cap. quidam. 18. q. 2. sine eius licentia nemo pius locum excitare, vel oratorium edificare potest, videnda hac de re glossa antiqua, in titu. de tabula pendente in choro, in pragma. sanc. probat. & cap. nemo, de consecra. dist. 1. in quo publice perficitur divinum officium & sacra liturgia: privatim enim cuique habere licet. can. unicuique, de consecra. dist. 1. Et & aliquando hospitale annexum ecclesie: vel contra, ecclesia hospitali: & tunc pro oblatu beneficio gaudet privilegio, Felix in ca. de quarta, numer. 4. de præscrip. & onere. Potro quæ hospitalium publicorum privilegia sunt, & quando illa familia sunt ecclesiasticis, explicat Felix. in d. c. cap. de quarta, num. 3. & seq. Exigit tamen Ioan. de Selva, tract. de benef. part. 3. q. 57. antequam beneficium d. cessit hospitale, quamvis sit religiosorum, ut sit spiritualium, & consecratum ad præsentationem laici.

¶ Cura hospitalium, ut secundum constitutum illis legem regantur, iure ad episcopi sollicitudinem, non magistratum laicorum pertinet. Pet. de Anc. consi. 343. inci. oportet primo inquirere, circa finem cap. de Xenodochiis, de relig. dom. Si tamen episcopi vel eorum vicarii negligentius in ea cura se gerant, quam par sit, receptum est & de his magistratus ordinarius cognoscere, clem. quia contingit, de relig. dom. atque constitutione regia Francisci primi, mandata est iurisdicctio iudicibus regis ordinariis locorum vel proximioribus hospitalium, ut inquirent & statuunt de administratione eorum. Pardonan. du Roy Francois, sur la reformation des hospitalulx.

¶ Quin & hodie curæ supremae senatus Gallie primo iudicio ut ordinarii de causis hospitalium & pauperum cognoscunt: & ut pragmatice dicunt, en premiere instance, ob personarum privilegium: exemplo principis, cuius auctoritatem superiorem senatus refert ut pars corporis eius, l. quisquis, 5. ad legem Julia. Maiestat. C. l. humanum esse, de legib. C. qui & ex libello, summarie & de plano de pauperibus & aliis miserabilibus personis cognoscit. l. quando Imper. inter pupil. & viduus, lib. 3. C. in. 14.

¶ Si administratio hospitalis non sit beneficium, ex laicorum ut plerumque decreto, ex lege, fundatione & auctoritate magistratum cum consilio episcopi illa cõceditur: si autem sit beneficium patronatum, ad præsentationem patronorum, fit per episcopum præfecti in titu. Exlat & constitutio Caroli Magni de regalibus in hæc verba: *De monasteriis & Xenodochiis, que per diu: sos comites esse videntur, ut regalia sunt, & quicumque ea habere voluerint, ea per beneficium regis habeant. in capitularibus Caroli Mag. capitulari. præcipit rex de quibusdam causis. ca. 6. In concilio Tridentino, De hospitalibus lex hæc posita: Omnes ecclesiasticæ ordinis hospitalitatis officium pro beneficiorum proveniunt, & fundationis præcepto administrant. Administratio autem hospitalium uni & eidem persona ultra triennium desinere non committatur, nisi aliter in fundatione cautum reperitur. In concilio Trident. in 8. sessio. & in Decreti, reformatio generalis can. 8.*

De Capellanis, Capellis, & Oratoriis.
Cap. 29.

- 1 Capella, capellania, & capellanus unde dicuntur.
- 2 Capelle, & capellania differentia.
- 3 Ecclesia aditrix quando parochia addatur.
- 4 Succellum unde dictum.
- 5 Capelle secularitate & prophane.
- 6 Capellania duplex, & cum plebe, & sine plebe.
- 7 Ades sacre tantum auctoritate Dei consecrantur, & eriguntur quare.
- 8 Sacrum locum privatius quare non faciat sua auctoritate, eod. Dedicare quid, & a quibus ades sacre & votorum fiebant.
- 9 Pontificatum gerent Imperatores Romani paganorum quare.
- 10 Pontifices soli nunc templa dedicant.
- 11 Capellania secularis quare.